

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 34-35 (1997)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 34-35 (1997)

Εξέλιξη μαθητικού πληθυσμού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Νομό Πρέβεζας κατά την πενταετία 1992-93/1996-97. Προοπτικές

Κ. Μ. Καμπουράκης, Β. Σφονδύλη

doi: [10.12681/prch.29259](https://doi.org/10.12681/prch.29259)

Copyright © 2022, Κ. Μ. Καμπουράκης, Β. Σφονδύλη

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καμπουράκης Κ. Μ., & Σφονδύλη Β. (2022). Εξέλιξη μαθητικού πληθυσμού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Νομό Πρέβεζας κατά την πενταετία 1992-93/1996-97. Προοπτικές. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (34-35), 99-115.
<https://doi.org/10.12681/prch.29259>

Κ.Μ. ΚΑΜΠΟΥΡΑΚΗΣ – Φυσικός

Β. ΣΦΟΝΔΥΛΗ – Μαθηματικός

Εξέλιξη μαθητικού πληθυσμού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Νομό Πρέβεζας κατά την πενταετία 1992-93/1996-97 Προοπτικές

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η καταγραφή και μελέτη της μεταβολής του μαθητικού πληθυσμού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Πρέβεζας. Γίνεται αναφορά στην εξέλιξη του γενικού πληθυσμού του νομού, μιας και τμήμα του είναι ο μαθητικός, καθώς και στην κατανομή του κατά περιοχές.

Για τα μικρά περιφερειακά Γυμνάσια (Γοργομύλου, Παναγιάς και Μεσοποτάμου) γίνεται ιδιαίτερη μνεία μιας και διαφαίνεται ότι θα αντιμετωπίσουν πρόβλημα βιωσιμότητας.

Με βάση τις δέσμες που επιλέγουν οι μαθητές της Γ' Λυκείου καταγράφουμε τα ποσοστά των μαθητών ανά δέσμη.

Στους πίνακες που παρατίθενται αναγράφεται ο αριθμός των μαθητών για κάθε Γυμνάσιο και Λύκειο στην Α' τάξη το σχολικό έτος 1992-93, καθώς και το 1996-97 και υπολογίζεται η μεταβολή της μαθητικής δύναμης κάθε σχολείου καθώς και το μαθητικό δυναμικό κάθε περιοχής. Για τον προσδιορισμό της μαθητικής δύναμης κάθε σχολείου υπολογίζουμε την μέση τιμή (Μ.Τ.) της κατά την παραπάνω πενταετία, ώστε να υπάρχει μια όσο το δυνατό αντικειμενική εικόνα, απαλλαγμένη από τις διακυμάνσεις κατ' έτος. (*)

(*) Η μέση τιμή (Μ.Τ.) του αριθμού των μαθητών κατά την πενταετία 92-93/96-97 έχει βρεθεί από τους αριθμούς των μαθητών σε όλα τα έτη της πενταετίας, οι οποίοι όμως δεν αναγράφονται στους πίνακες που ακολουθούν για οικονομία χώρου.

Τα παραπάνω στοιχεία είναι ομαδοποιημένα και με βάση τις 3 περιοχές Α, Β, Γ όπως αυτές έχουν οριστεί από το ΠΥΣΔΕ (Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης). Η ομαδοποίηση αυτή ανταποκρίνεται και στις τρεις μεγάλες γεωγραφικές ενότητες του νομού. Η περιοχή Α' περιλαμβάνει την έδρα του νομού και τις γύρω απ' αυτή κοινότητες, η περιοχή Β' την ευρύτερη περιοχή Φιλιππιάδας καθώς και αυτές του Θεσπρωτικού και του Λούρου και τέλος η Γ' καλύπτει το βορειοδυτικό τμήμα και είναι οι περιοχές Καναλακίου και Πάργας.

Με βάση τα ευρήματα γίνονται προτάσεις για τον καλύτερο σχεδιασμό και οργάνωση των εκπαιδευτικών μονάδων.

Στο νομό στην πενταετία που πέρασε στην Α' Γυμνασίου εισήλθαν 1047 μαθητές και την ίδια πενταετία αποφοίτησαν την Γ' Λυκείου 834, μείωση κατά 20,3%.

Η μελέτη αυτή έγινε σε μια περίοδο που βρίσκονται σε εξέλιξη δυο σημαντικές για το μέλλον της χώρας αλλαγές.

Πρώτον, η συνένωση δήμων και κοινοτήτων μιας ευρύτερης περιοχής, ώστε να προκύψουν οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης με κρίσιμο μέγεθος σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα δημόσιας διοίκησης, γεγονός που θα συμπαρασύρει τα επόμενα χρόνια σε συνενώσεις σχολείων και στην οργανωτική αναδιάρθρωση των εκπαιδευτικών μονάδων κατά περιοχές.

Δεύτερον, η προγραμματισθείσα από το ΥΠΕΠΘ εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που προβλέπει αλλαγές στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δημιουργία Ενιαίου Λυκείου, το οποίο θα απορροφήσει σταδιακά όλους τους τύπους Λυκείων που λειτουργούν σήμερα καθώς και στον τρόπο εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα νέα μέτρα φιλοδοξούν στην διαμόρφωση ενός εκπαιδευτικού συστήματος που θα παρέχει στους νέους γνώσεις και δεξιότητες συμβατές με τις απαιτήσεις του διεθνούς περιβάλλοντος και τις σύγχρονες ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας.

A. Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Με βάση τα στοιχεία των απογραφών της ΕΣΥΕ (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος), που γίνεται κάθε δέκα χρόνια, ο γενικός πληθυσμός του νομού στο χρονικό διάστημα 1951-1991 δεν παρουσίασε αξιοσημείωτη μεταβολή. Από τον ΠΙΝΑΚΑ 1 φαίνεται ότι στην δεκαετία 1981-1991 ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 2.614 άτομα (4,67%).

Η μικρή αύξηση οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην παλιννόσπιση ενός μέρους μεταναστών. Οι περιοχές Πρέβεζας και Φιλιππιάδας στην δεκαετία 1981-1991 παρουσίασαν αύξηση κατά 10,4% και 9,3% αντίστοιχα, ενώ η περιοχή Θεσπρωτικού μείωση κατά 7,5%. Ο γενικός πληθυσμός των περιοχών Λούρου και Πάργας παρέμεινε σχεδόν σταθερός.

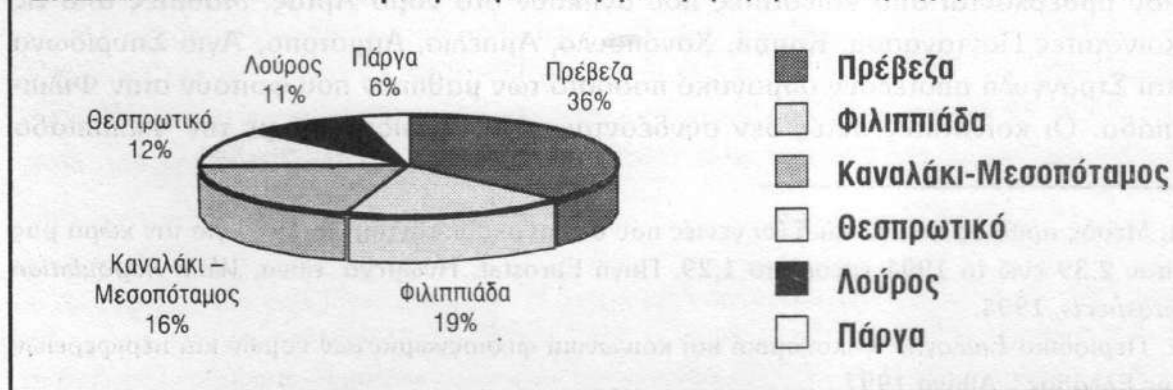
ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Πληθυσμιακή εξέλιξη του νομού Πρέβεζας (Γενικός πληθυσμός)

Περιοχές	1971	1981	1991	Μεταβολή % κατά τη 10ετία 1981-91
Πρέβεζας	18.757	19.623	21.665	+10,4
Φιλιππιάδας	10.226	10.125	11.064	+ 9,3
Καναλακίου	9.505	9.074	9.252	+ 1,2
Θεσπρωτικού	3.719	7.357	6.806	- 7,5
Λούρου	5.759	6.262	6.272	+ 0,16
Πάργας	3.719	3.573	3.569	- 0,1
Σύνολο	55.493	56.014	58.628	+ 2,614

Στις απογραφές του 1951 και 1961 ο πληθυσμός του νομού ήταν 56.779 και 62.523 αντίστοιχα

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Πληθυσμιακή κατανομή του νομού Πρέβεζας κατά περιοχές (απογραφή 1991)

Περιοχές	Πληθυσμός	Ποσοστό
Πρέβεζας	21.665	36 %
Φιλιππιάδας	11.064	19 %
Καναλακίου - Μεσοποτάμου	9.252	16 %
Θεσπρωτικού	6.806	12 %
Λούρου	6.272	11 %
Πάργας	3.569	6 %
Σύνολο	58.628	100 %

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: Πληθυσμιακή κατανομή Ν. Πρέβεζας κατά περιοχές (απογραφή 1991)

Η σταθερότητα στον γενικό πληθυσμό που παρουσιάζει ο νομός, μέση τιμή 56.712 κατά την εικοσαετία 1971-1991, μας επιτρέπει να δεχτούμε ότι και κατά την δεκαετία που διανύουμε δεν θα παρατηρηθεί αξιοσημείωτη μεταβολή. Όμως, αν λάβουμε υπ' όψιν μας ότι ο μέσος όρος ζωής στην χώρα μας αυξήθηκε και συγχρόνως ο μέσος αριθμός παιδιών ανά γυναίκα μειώνεται¹, καταλήγουμε σ' αυτό που οι εκπαιδευτικοί βιώνουν χρόνο με το χρόνο, την μείωση του μαθητικού πληθυσμού.

Η πληθυσμιακή κατανομή του νομού κατά ευρύτερες περιοχές έγινε με βάση τον πληθυσμό των δήμων και κοινοτήτων που τροφοδοτούν τα Γυμνάσια και Λύκεια της κάθε περιοχής. Από τον ΠΙΝΑΚΑ 2 με βάση τα στοιχεία της απογραφής του 1991 φαίνεται ότι η περιοχή περί την έδρα του νομού έχει το 36% των κατοίκων και στα δύο βόρεια τμήματα του νομού οι περιοχές Φιλιππιάδας και Καναλακίου έχουν το 19% και 16% αντίστοιχα. Ακολουθούν οι περιοχές Θεσπρωτικού και Λούρου με ποσοστά 12% και 11% και τέλος, στο βορειοδυτικό άκρο του νομού, η περιοχή Πάργας με 6%.

Πρέπει να τονίσουμε ότι ο χειρισμός στατιστικών στοιχείων που αφορά πληθυσμούς πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή και να εξετάζεται κατά πόσο οι αριθμοί αποτυπώνουν την πραγματικότητα. Είναι γνωστό ότι ένας αριθμός κατά την ημέρα της απογραφής μεταφέρεται από τα μεγάλα αστικά κέντρα και τις έδρες των γύρω νομών, καθώς και από τα ημιαστικά κέντρα του νομού στα χωριά του, προκειμένου να εμφανίζεται ένας αριθμός κατοίκων που θα επιτρέπει στις κοινότητες να παίρνουν επιχορηγήσεις. Ο μόνιμος πληθυσμός είναι μικρότερος στις κοινότητες και μεγαλύτερος στην έδρα του νομού και στα ημιαστικά κέντρα απ' αυτόν που εμφανίζεται στις στατιστικές.

Σε έρευνα του Μ. Δρεπάκη² επισημαίνεται ότι «το δημογραφικό πρόβλημα παρουσιάζεται με ιδιαίτερη ένταση στην Θράκη, την Ήπειρο και την Μακεδονία, στα τρία παραμεθόρια γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας. Ορισμένοι νομοί αυτών των περιοχών διεκδικούν τη "μαύρη πρωτιά" στη σειρά των νομών με τις μεγαλύτερες απώλειες μαθητικού δυναμικού. Ο νομός Γρεβενών μέσα σε εννιά χρόνια "έχασε" 4 στους 10 μαθητές δημοτικού σχολείου και ακολουθούν οι νομοί Σερρών, Πρέβεζας, Ροδόπης, Θεσπρωτίας και Άρτας».

Όσον αφορά το μαθητικό πληθυσμό θα πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι στα γυμνάσια και λύκεια της Φιλιππιάδας φοιτά ένας αρκετά μεγάλος αριθμός μαθητών που προέρχονται από κοινότητες που ανήκουν στο νομό Άρτας. Μαθητές από τις κοινότητες Παντάνασσα, Καμνή, Χανόπουλο, Αμπέλια, Αμμότοπο, Άγιο Σπυρίδωνα και Στρογγυλή αποτελούν σημαντικό ποσοστό των μαθητών που φοιτούν στην Φιλιππιάδα. Οι κοινότητες αυτές δεν συνδέονται μόνο εκπαιδευτικά με την Φιλιππιάδα

1. Μέσος αριθμός ανά γυναίκα (οι γενιές που δεν αντικαθίστανται), το 1970 για την χώρα μας ήταν 2,39 ενώ το 1994 έπεσε στο 1,29. Πηγή Eurostat, Ηνωμένα Έθνη, *World Population prospects*, 1994.

2. Περιοδικό *Επιλογή*, "Οικονομική και κοινωνική φυσιογνωμία των νομών και περιφερειών της Ελλάδας", Αθήνα 1997.

αλλά οι περισσότερες απ' αυτές έχουν εμπορικές, κοινωνικές καθώς και συγκοινωνιακή σύνδεση στενότερη με την Φιλιππιάδα παρά με την Άρτα, κάτι που το σχέδιο "Καποδίστριας" άφησε ανέπαφο.

Τα τελευταία χρόνια δύο στοιχεία που χαρακτηρίζουν σε "μακρο-επίπεδο" την εκπαίδευση στη χώρα μας είναι η μείωση των μαθητών υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών. Η μείωση του αριθμού μαθητών υποχρεωτικής εκπαίδευσης αντιστοιχεί με την μείωση του αριθμού γεννήσεων, που παρατηρήθηκε κατά τα έτη γέννησης των σημερινών μαθητών³. Σε μερικούς νομούς τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε μια ανάκαμψη στο μαθητικό δυναμικό, κυρίως των Δημοτικών σχολείων, από παιδιά προσφύγων και μεταναστών, κυρίως από την πρώην ΕΣΣΔ και την Αλβανία. Ο παράγοντας αυτός για τον νομό μας δεν θα πρέπει να είναι σημαντικός, μένει όμως να διερευνηθεί ένας αριθμός οικογενειών, κυρίως από την Βόρειο Ήπειρο, που έχει ενσωματωθεί στις τοπικές κοινωνίες.⁴

Κατά την έναρξη του σχολικού έτους 1996-97 ο αριθμός των μαθητών σ' όλη την χώρα ήταν 1.636.584 (843.743 αγόρια και 792.841 κορίτσια) ενώ το 1995-96 οι μαθητές ήταν 1.659.032 (856.677 αγόρια και 802.355 κορίτσια) δηλαδή 22.448 λιγότεροι μαθητές. Παράλληλα όμως παρατηρείται αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην δημόσια εκπαίδευση. Το 1996-97 είχαμε 3.569 περισσότερους εκπαιδευτικούς απ' ό,τι το 1995-96, η δε σχέση αριθμού μαθητών ανά διδάσκοντα από 14,5 το 1995-96 το 1996-97 βελτιώθηκε σε 13,8.

B. Ο ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΕ ΓΥΜΝΑΣΙΑ-ΛΥΚΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

Για τη μελέτη της μεταβολής του μαθητικού πληθυσμού στα Γυμνάσια και Λύκεια του νομού εξετάσαμε την ροή του αριθμού των μαθητών στην Α' τάξη, ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Με τον τρόπο αυτό θεωρούμε ότι μπορούμε να έχουμε μια αντιπροσωπευτική εικόνα της εξέλιξης του πληθυσμού που μελετάμε. Στην τελευταία στήλη κάθε πίνακα επιχειρούμε μια πρόβλεψη του αριθμού των μαθητών στην Α' τάξη Γυμνασίου, Λυκείου το σχολικό έτος 2002-2003 αν δεχτούμε ότι ο ρυθμός μείωσης στην πενταετία που διανύουμε θα είναι ο ίδιος για κάθε σχολείο όπως και στην προηγούμενη.

Τα τέσσερα γυμνάσια στην πόλη της Πρέβεζας παρουσιάζουν την μικρότερη μείωση κατά την πενταετία 92-93/96-97 σε σχέση με τα γυμνάσια των δύο άλλων περιοχών. Η μείωση κατά 16,3% στην παραπάνω πενταετία ελάττωσε κατά 69 άτομα τον μαθητικό πληθυσμό. Τα αγόρια και τα κορίτσια είναι περίπου ίσα σε αριθμό. Αν δε-

3. Πηγή ΕΣΥΥΕ (Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ, 11/7/97)

4. Από έρευνα στο περιοδικό *Επιλογή*. "Η οικονομική και κοινωνική φυσιογνωμία των νομών και των περιφερειών της Ελλάδας", Αθήνα 1997. Ο νομός Πρέβεζας έρχεται τρίτος σε μείωση μαθητικού πληθυσμού Δημοτικών σχολείων την περίοδο 1985-88/1995-96 με μείωση 32,8%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Αριθμός μαθητών που φοίτησαν στην Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ κατά την 5ετία 92-93/96-97
 Η μεταβολή του αριθμού των μαθητών καθώς και η μέση τιμή (ΜΤ) του κατά την παραπάνω περίοδο

Περιοχή Α Πόλη Πρέβεζας	Αριθ. μαθητών το σχ. έτος		Μεταβολή αριθ. μαθητών		Μ.Τ αριθ μαθητών κατά την πενταετία 92-93 /96-97			Πρόβλεψη για το σχ. έτος 2002-2003
	92-93	96-97		%		Αγόρια	Κορίτσια	
1ο Γυμνάσιο	149	126	-23	-15,4	126	65	61	106
2ο Γυμνάσιο	155	75	-80	-51,6	136	70	66	66
3ο Γυμνάσιο	131	82	-49	-37,4	121	58	63	76
4ο Γυμνάσιο	-	83	+83	+63,3	83	49	34	136
	435	366	-69	-16,3	466	242 51,9%	224 48,1%	384

Περιοχή Β	Αριθ. μαθητών το σχ. έτος		Μεταβολή αριθ. μαθητών		Μ.Τ αριθ. μαθητών κατά την πενταετία 92-93 / 96-97			Πρόβλεψη για το σχ. έτος 2002-2003
	92-93	96-97		%		Αγόρια	Κορίτσια	
Γυμνάσιο Λούρου	106	88	-18	-17	100	54	46	83
Γυμνάσιο Θεσπρωτικού	83	80	-3	-3,6	79	43	36	76
1ο Γυμνάσιο Φιλιππιάδας	94	58	-36	-38,2	86	50	36	76
2ο Γυμνάσιο Φιλιππιάδας	93	55	-38	-40,8	77	40	37	46
Γυμνάσιο Παναγιάς	34	18	-16	-47	27	16	11	14
Γυμνάσιο Γοργομύλου	12	9	-3	-25	14	7	7	11
	422	308	-144	-27	383	210 54,8%	173 45,2%	283

Περιοχή Γ	Αριθ. μαθητών το σχολικό έτος		Μεταβολή αριθ. μαθητών		Μ.Τ αριθ μαθητών κατά την πενταετία 92-93 / 96-97			Πρόβλεψη για το σχ. έτος 2002-2003
	92-93	96-97		%		Αγόρια	Κορίτσια	
Γυμνάσιο Μεσοποτάμου	44	33	-11	-25	36	17	19	27
Γυμνάσιο Καναλακίου	124	75	-49	-39,5	97	54	43	59
Γυμνάσιο Πάργας	61	46	-15	-25	65	37	28	49
	229	154	-75	-32,7	198	108 54,5%	90 45,5%	135

πτούμε την ίδια μείωση για την περιοχή αυτή κατά την επόμενη πενταετία, το σχολικό έτος 2002-2003 στην Α΄ Γυμνασίου θα φοιτούν 80 μαθητές λιγότεροι, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει στην ευνοϊκή περίπτωση σχηματισμού τεσσάρων τμημάτων σε κάθε σχολείο με 24 μαθητές ανά τμήμα⁵.

Τα γυμνάσια της περιοχής Β΄ καλύπτουν μια ευρύτατη περιοχή που εκτείνεται από τον Γοργόμυλο και την Παναγιά μέχρι και το Λούρο. Η μείωση του μαθητικού πληθυσμού κατά την πενταετία που πέρασε είναι αρκετά μεγάλη: 27%, δηλαδή 144 μαθητές, αριθμός που αντιστοιχεί στην απώλεια ενός μεγάλου και ενός μικρού γυμνασίου της περιοχής.

Τα Γυμνάσια Θεσπρωτικού και Λούρου παρουσιάζουν την μικρότερη μείωση, ενώ κατά μήκος του άξονα Παναγιάς-Φιλιππιάδας η μείωση είναι της τάξης του 40%.

Η σχέση του αριθμού αγοριών-κορπισιών δεν είναι σύμμετρη, με υπεροχή σε φοίτηση αγοριών. Με βάση την επικρατούσα κατάσταση στον αγροτο-κτηνοτροφικό τομέα και την μη διαφαινόμενη ανάπτυξη άλλων παραγωγικών δυνάμεων, προβλέπουμε ότι τα γυμνάσια στην πενταετία που διανύουμε θα παρουσιάσουν περαπέρα μείωση και η λειτουργία των Γυμνασίων Παναγιάς και Γοργόμυλου θα γίνει προβληματική.

Τα γυμνάσια της περιοχής Γ΄ παρουσιάζουν την ίδια εικόνα μείωσης του μαθητικού πληθυσμού με μεγαλύτερη ένταση. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Γυμνασίου Καναλακίου, όπου οι μαθητές στην Α΄ τάξη μειώθηκαν κατά 39,5%.

Η ελάττωση του αριθμού των εισερχομένων μαθητών στα γυμνάσια της περιοχής Γ΄ κατά 32,7% (75 μαθητές) είναι ανησυχητική. Στην περιοχή αυτή τα αγόρια είναι κατά 10% περισσότερα από τα κορίτσια.

Στα λύκεια της πόλης Πρέβεζας, **ΠΙΝΑΚΑΣ 4**, έχουμε αύξηση των εισερχομένων μαθητών στην Α΄ τάξη κατά 12,4% (51 μαθητές) που είναι και η μοναδική περίπτωση αύξησης που παρατηρήθηκε, με μεγαλύτερη συμβολή από το Τ.Ε.Λ. και την Τ.Ε.Σ. Η παραπάνω αύξηση οφείλεται και στο ότι ένας αριθμός αποφοίτων από τα Γυμνάσια Λούρου, Μεσοποτάμου και Καναλακίου εγγράφεται στο Τ.Ε.Λ. και την Τ.Ε.Σ. Πρέβεζας, λόγω ειδικοτήτων που επιλέγουν ή πηγαίνουν στα Γ.Ε.Λ., επειδή μένοντας στην Πρέβεζα μπορούν να παρακολουθούν μαθήματα σε οργανωμένα φροντιστήρια.

Στην Β΄ περιοχή σημειώνεται η μεγαλύτερη μείωση: 11,9% (41 μαθητές). Το μεγαλύτερο ποσοστό παρουσιάζει το Λύκειο Θεσπρωτικού με 31,4% και ακολουθούν το 2ο Λύκειο Φιλιππιάδας και οι λυκειακές τάξεις Γοργόμυλου με 15,1% και 16,7% αντίστοιχα.

Στην περιοχή Γ΄ η μείωση είναι μικρή: 8,1%. Επισημαίνουμε όμως την μείωση⁶ που σημειώθηκε στο Λύκειο Πάργας 21%.

5. Στην πόλη της Πρέβεζας τα τελευταία χρόνια παρατηρείται τάση, επαναπατρισμού αρκετών ελεύθερων επαγγελματιών, κυρίως επιστημόνων, που εγκαθίστανται με τις οικογένειές τους.

6. Η Πάργα με την αναπτυσσόμενη τουριστική κίνηση και την αγροτική παραγωγή συγκρατεί τον γενικό πληθυσμό της. Στην δεκαετία 1981-91 παρουσίασε μείωση μόνο 0,1%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Αριθμός μαθητών που φοίτησαν στην Α' ΛΥΚΕΙΟΥ κατά την 5ετία 1992-93/1996-97
Η μεταβολή του αριθμού των μαθητών καθώς και η μέση τιμή (ΜΤ) του κατά την παραπάνω περίοδο

Περιοχή Α Πόλη Πρέβεζας	Αριθ. μαθητών το σχ. έτος		Μεταβολή αριθ. μαθητών		Μ.Τ αριθ. μαθητών κατά την πενταετία 92-93 / 96-97		Πρόβλεψη για το σχ. έτος 2002-2003	
	92-93	96-97		%	Αγόρια	Κορίτσια		
1ο ΓΕ.Λ	130	135	+5	+3,8	130	135	81	135
2ο ΓΕ.Λ	130	141	+11	+8,5	138	60	78	150
Τ.Ε.Λ	120	144	+24	+20	134	87	47	161
Τ.Ε.Σ	32	43	+11	+34,4	37	35	2	50
	412	463	+51	+12,4	447	239 (53,5%)	208 (46,5%)	496

Περιοχή Γ	Αριθ. μαθητών το σχ. έτος		Μεταβολή αριθ. μαθητών		Μ.Τ αριθ. μαθητών κατά την πενταετία 92-93 / 96-97		Πρόβλεψη για το σχ. έτος 2002-2003	
	92-93	96-97		%	Αγόρια	Κορίτσια		
ΓΕ.Λ Καναλακίου	62	49	-13	-21	56	22	81	44
ΓΕ.Λ Πάργας	37	39	+2	+5,4	34	14	78	36
Τ.Ε.Λ Καναλακίου	61	59	-2	-3,3	72	42	2	68
	160	147	-13	-8,12	162	78 (48,1%)	84 (51,9%)	148

Περιοχή Β	Αριθ μαθητών το σχ. έτος		Μεταβολή αριθ. μαθητών		Μ.Τ αριθ. μαθητών κατά την πενταετία 92-93 / 96-97		Πρόβλεψη για το σχ. έτος 2002-2003	
	92-93	96-97		%	Αγόρια	Κορίτσια		
Λύκειο Λούρου	47	44	-3	-6,4	52	23	29	49
Λύκειο Θεσπρωτικού	70	48	-22	-31,4	58	24	34	40
1ο ΓΕ.Λ Φιλιπιάδας	62	58	-4	-6,4	58	27	31	54
2ο ΓΕ.Λ Φιλιπιάδας	66	56	-10	-15,1	60	28	32	51
Λυκ. Τάξεις Παναγιάς	14	13	-1	-7,1	16	5	11	15
Λυκ. Τάξεις Γοργομόλου	12	10	-2	-16,7	12	5	7	10
Τ.Ε.Λ Φιλιπιάδας	72	72	0	0	72	46	26	72
	343	302	-41	-11,9	328	158 (48,2%)	170 (51,8%)	291

Ανακεφαλαιώνοντας, ΠΙΝΑΚΕΣ 5 & 6, κατά την πενταετία 1992-93/1996-97 στην Α' τάξη σ' όλα τα γυμνάσια του νομού ο αριθμός των μαθητών μειώθηκε κατά 32,7% (258 μαθητές) με την μεγαλύτερη παρατηρηθείσα μείωση στις περιοχές Β', Γ'.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. Συγκεντρωτικός πίνακας με τον αριθμό των μαθητών που φοίτησαν στην Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ κατά περιοχές

	Αριθ. μαθητών το σχ. έτος		Μεταβολή αριθ μαθητών		Μ.Τ αριθ. μαθητών κατά την πενταετία 92-93 / 96-97		Πρόβλεψη για το σχ. έτος 2002-2003	
	92-93	96-97		%	Αγόρια	Κορίτσια		
Περιοχή Α	435	366	-69	-16,3	466	241	224	390
Περιοχή Β	422	308	-114	-27	383	210	173	280
Περιοχή Γ	229	154	-75	-32,7	198	108	90	133
	1086	828	-258	-23,7	1047	560 (53,5%)	487 (46,5%)	803

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. Συγκεντρωτικός πίνακας με τον αριθμό των μαθητών που φοίτησαν στην Α' ΛΥΚΕΙΟΥ κατά περιοχές

	Αριθ. μαθητών το σχ. έτος		Μεταβολή αριθ. μαθητών		Μέση τιμή (Μ.Τ) αριθ μαθητών κατά την πενταετία 92-93 / 96-97		Προβλεψη για το σχ. έτος 2002-2003	
	92-93	96-97		%	Αγόρια	Κορίτσια		
Περιοχή Α	412	463	+51	+12,4	447	239	208	502
Περιοχή Β	343	302	-41	-11,9	328	158	170	289
Περιοχή Γ	160	147	-13	-8,12	162	78	84	149
	915	912	-3	-0,33	937	475 (50,7%)	462 (49,3%)	940

Στα λύκεια⁷ ο αριθμός των μαθητών παρέμεινε σχεδόν σταθερός, σημειώθηκε μια πολύ μικρή μείωση 0,33%. Ο αριθμός των κοριτσιών που φοιτούν στα ΓΕ.Λ. υπερτερεί ενώ στα Τ.Ε.Λ. υπερτερούν τα αγόρια.⁸

7. Διαφοροποίηση στην εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού παρατηρείται και πανελλαδικά. Η μείωση του αριθμού των μαθητών μεταξύ 1996-96/1997-98 για τους μαθητές Δημοτικών σχολείων υπολογίζεται κατά προσέγγιση σε 10.000, των μαθητών Γυμνασίων σε 9.000 και των Λυκείων σε 2.000. Ο μαθητικός πληθυσμός των Γυμνασίων, ακολουθεί λιγότερο φθίνουσα πορεία σε σχέση μ' αυτή των Δημοτικών ενώ το Λύκειο "συγκρατεί" συνολικά το μαθητικό πληθυσμό του. Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε. 1997 (Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, 18/8/97).

8. Στοιχεία της ΕΣΥΕ δείχνουν ότι το 55,5% στα Τ.Ε.Λ. είναι αγόρια ενώ στις Τ.Ε.Σ. είναι το 76,5%. Τα κορίτσια είναι στα ΓΕ.Λ. το 54,7% και στα Ε.Π.Λ. το 54,9% (Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ, 11/7/97 - επιμέλεια Στ. Καραμεντζή).

Η άποψή μας είναι ότι με την προοπτική του Ενιαίου Λυκείου στην έδρα του νομού οι τρεις κατευθύνσεις και τα μαθήματα επιλογής με σωστή οργάνωση θα λειτουργήσουν ικανοποιητικά, ενώ στις περιοχές Β', Γ' ο νέος τύπος λυκείου θα προαχθεί μόνο εφ' όσον υπάρξουν συνενώσεις λυκείων, ώστε να είναι δυνατός ο σχηματισμός λειτουργικών τμημάτων και να αποφευχθεί ο κατακερματισμός εργαστηρίων, αιθουσών και διδακτικού προσωπικού.

Γ. ΤΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΟΥ, ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΓΟΡΓΟΜΥΛΟΥ - ΛΥΚΕΙΑΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ

Τα τρία παραπάνω γυμνάσια βρίσκονται στην περιφέρεια των ημιαστικών κέντρων Φιλιππιάδας και Καναλακίου, ιδρύθηκαν πριν από χρόνια για να διευκολυνθεί η πρόσβαση των παιδιών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μιας και ήταν υποχρεωμένα να μεταβαίνουν στα ημιαστικά κέντρα με συγκοινωνιακές συνθήκες που δεν ήταν ικανοποιητικές.

Για την ίδρυση των παραπάνω σχολείων δεν θα πρέπει να αγνοήσουμε και την φιλοδοξία των κοινοτήτων να έχουν γυμνάσια στο χωριό τους, ελπίζοντας ότι αυτό θα ήταν ένα κίνητρο για την συγκράτηση των εκεί πληθυσμών. Αργότερα ιδρύθηκαν και λειτουργούν τάξεις Α' και Β' Λυκείου.

Στην περίπτωση των Γυμνασίων Παναγιάς και Γοργομύλου η μετανάστευση τόσο προς τα αστικά κέντρα όσο και προς το εξωτερικό, σε συνδυασμό με την υπογεννητικότητα και τα προβλήματα της γεωργο-κτηνοτροφίας, μειώνουν συνεχώς τον ντόπιο πληθυσμό. Από τον ΠΙΝΑΚΑ 7, παρατηρούμε ότι το Γυμνάσιο Παναγιάς από 86 μαθητές που είχε το 1990-91, το 1997-98 έχει 60, (μείωση 30,2%) το δε Γυμνάσιο Γοργομύλου από 53 μαθητές το 1990-91 το 1997-98 έχει 27 (μείωση 49%).

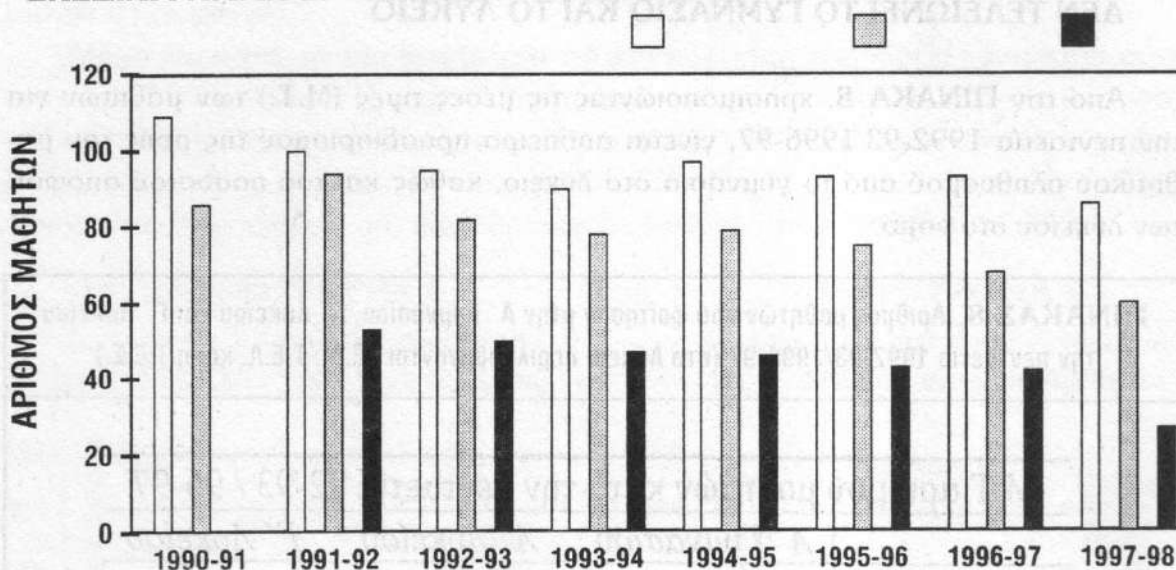
Η κατάσταση στις Λυκειακές τάξεις είναι απογοητευτική. Η μέση τιμή (Μ.Τ.) μαθητών στην Α' Λυκείου στην Παναγιά κατά την οκταετία 1990-91/1997-98 είναι 28 η δε Μ.Τ. για τις ίδιες τάξεις στο Γοργομύλο την εξαετία 1992-93/1997-98 είναι 22 μαθητές. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τους μαθητές που τελειώνουν τα δύο αυτά γυμνάσια οι μισοί περίπου συνεχίζουν στις λυκειακές τάξεις, από τους υπόλοιπους ένα μέρος κατευθύνεται στο Τ.Ε.Λ. Φιλιππιάδας ή σε τεχνικές σχολές και οι άλλοι εμπλέκονται σε παραγωγικές διαδικασίες στο χωριό τους.

Η τάση που υπήρχε στη δεκαετία του '80, δημιουργίας αποκεντρωμένων μικρών εκπαιδευτικών μονάδων, σήμερα από τα πράγματα φαίνεται ότι δεν στηρίχθηκε στην πληθυσμιακή προοπτική των περιοχών και δεν ελέγχθηκε με παιδαγωγικά και κοινωνιολογικά κριτήρια. Οι μαθητές των σχολείων αυτών ναι μεν βρίσκονται κοντά στα σπίτια τους αλλά μια σχολική μονάδα δεν μπορεί να λειτουργήσει αποδοτικά όταν ο αριθμός των μαθητών πέσει κάτω από ένα κρίσιμο όριο. Η θέση ότι όσο μικρότερα είναι τα τμήματα σε αριθμό μαθητών τόσο καλύτερη μπορεί να είναι η παρεχόμενη εκπαίδευση δεν είναι απόλυτα ορθή. Όταν ο αριθμός των μαθητών κατεβαίνει αρκε-

ΠΙΝΑΚΑΣ 7. Γυμνάσια Μεσοποτάμου, Παναγιάς, Γοργομύλου
Λυκειακές τάξεις

	ΜΕΣΟ ΠΟΤΑΜΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΑ		ΓΟΡΓΟΜΥΛΟΣ	
	Γυμνάσιο	Γυμνάσιο	Λυκειακές Τάξεις Α, Β	Γυμνάσιο	Λυκειακές Τάξεις Α, Β
1990 - 91	109	86	26		
1991 - 92	100	94	34	53	
1992 - 93	95	82	29	50	23
1993 - 94	90	78	26	47	22
1994 - 95	97	79	28	46	26
1995 - 96	93	75	29	43	20
1996 - 97	93	68	24	42	18
1997 - 98	86	60	26	27	20
Μ.Τ	95	78	28	44	22

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΟΥ – ΠΑΝΑΓΙΑΣ – ΓΟΡΓΟΜΥΛΟΥ

τά του κρίσιμου αριθμού 18-20 μαθητές ανά τάξη, τότε η λογική αυτή λειτουργεί αρνητικά⁹. Ας μην ξεχνάμε ότι ο μικρός αριθμός καθηγητών στα σχολεία αυτά δεν εί-

9. Μ. Ηλιού 1997. "Ο ερευνητής και η ανάγνωση των αριθμών ή το αίνιγμα της σχολικής επιτυχίας", *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τεύχ. 94, σελ. 22. (Αναφέρεται στην συνηθετική εργασία του Walo Hutmacher "Quande la réalité resiste a la lutte contre l' echee scolaire. Analyse du re-daplement dans l' enseignement primaire genevois", *Service de la Recherche Sociologique, Cahier 36, Geneve, 1993, 168 σελ.*).

ναι θετικός παράγοντας, καθόσον ένας καθηγητής πρέπει να διδάσκει σχεδόν όλα τα μαθήματα της ειδικότητάς του σ' όλες τις τάξεις γυμνασίου, λυκείου, πράγμα που τον υποχρεώνει να ασχολείται με πολλά αντικείμενα που αναπόφευκτα περιορίζουν την διδακτική του αποτελεσματικότητα. Επιπλέον οι λίγοι μαθητές παρακολουθούν αρκετές ώρες την ημέρα, ίσως και για χρόνια, τους ίδιους καθηγητές. Οι Λυκειακές τάξεις Γοργομύλου, Παναγιάς δεν είναι πλέον βιώσιμες, εν όψει δε των αλλαγών που συμβαίνουν στη δομή και τον τρόπο λειτουργίας των λυκείων η φοίτηση των μαθητών αυτών στα Γυμνάσια και Λύκεια Φιλιππιάδας είναι μονόδρομος.

Το Γυμνάσιο Μεσοποτάμου φαίνεται ότι παρ' όλο που ο μαθητικός πληθυσμός του παρουσιάζει μείωση (το 1990-91 φοιτούσαν 109 μαθητές και το 1997-98, φοιτούν 86, μείωση 21,6%), έχει εκείνο το μέγεθος που θα του επιτρέψει να λειτουργεί και τα επόμενα χρόνια. Εκτιμούμε ότι εφ' όσον η φθίνουσα πορεία συνεχιστεί θα βρεθεί στην κατάσταση των δύο προαναφερθέντων σχολείων μετά από μια πενταετία, αν και η εύφορη πεδιάδα του Αχέροντα μπορεί να είναι παράγοντας συγκράτησης του πληθυσμού σ' αυτήν την περιοχή¹⁰.

Δ. ΕΝΑΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

Από τον ΠΙΝΑΚΑ 8, χρησιμοποιώντας τις μέσες τιμές (Μ.Τ.) των μαθητών για την πενταετία 1992-93/1996-97, γίνεται απόπειρα προσδιορισμού της ροής του μαθητικού πληθυσμού από το γυμνάσιο στο λύκειο, καθώς και του ποσοστού αποφοίτων λυκείου στο νομό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. Αριθμός μαθητών που φοίτησαν στην Α' Γυμνασίου, Α' Λυκείου και Γ' Λυκείου την πενταετία 1992-93/1996-97 (στα Λύκεια περιλαμβάνονται Γ.Ε.Λ., Τ.Ε.Λ. και η Τ.Ε.Σ.)

Μ.Τ αριθμού μαθητών κατά την πενταετία 92-93 / 96-97			
	Α' Γυμνασίου	Α' Λυκείου	Γ' Λυκείου
Περιοχή Α	466	447	409
Περιοχή Β	383	328	286
Περιοχή Γ	198	162	139
	1047	937	834

10. Δ. Ράπτης, 1991, *Το Καναλάκι της Πρέβεζας (Μεταβολές στην πολιτιστική συμπεριφορά των κατοίκων μιας Ηπειρωτικής Κοινότητας στην εικοσαετία 1965-85)*, διδακτορική διατριβή.

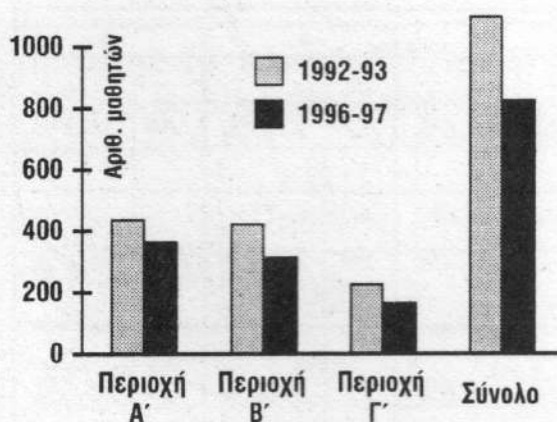
Ο αριθμός των μαθητών που φοίτησαν στην Α΄ Γυμνασίου κατά την παραπάνω περίοδο ήταν 1047, ενώ ο αριθμός στην Α΄ Λυκείου 397, ήτοι 110 μαθητές λιγότεροι (10,6%). Ο αριθμός των μαθητών που φοίτησαν στην Γ΄ Λυκείου, και κατά τα κρατούντα αποφοίτησαν, είναι 834, μειωμένος κατά 103 (ποσοστό 11%) σε σχέση μ' αυτό που φοίτησαν στην Α΄ Λυκείου. Εξετάζοντας την διαδρομή από την Α΄ Γυμνασίου μέχρι την αποφοίτηση στην Γ΄ Λυκείου σημειώνουμε "απώλεια" 198 μαθητών, ποσοστό 19,2%.

Τα παραπάνω ποσοστά απωλειών δεν μπορούν να εξηγηθούν παρά μόνο κατά ένα μικρό μέρος τους από μαθητές που τελειώνοντας το γυμνάσιο εγγράφονται σε Τ.Ε.Λ. ή Τ.Ε.Σ. άλλων νομών, επειδή το Τ.Ε.Λ. της περιοχής τους δεν έχει την ειδικότητα που επιθυμούν (π.χ. από την περιοχή Φιλιππιάδας στο Τ.Ε.Λ. Άρτας). Επίσης ο αριθμός των μαθητών που μετεγγράφονται σε σχολεία άλλων νομών λόγω μετάθεσης των γονέων τους δεν πρέπει να επηρεάζει τις μέσες τιμές του μαθητικού πληθυσμού, καθώς συμβαίνει και το αντίστροφο. Συνεπώς θα πρέπει να δεχτούμε ότι ένα σημαντικό ποσοστό νέων δεν ολοκληρώνει την βασική υποχρεωτική εκπαίδευση και ένας επίσης σημαντικό ποσοστό δεν αποφοιτά από το λύκειο. Ας σημειωθεί από τις τρεις περιοχές η περιοχή Β΄ παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά. Το ζήτημα αυτό αξίζει περαιτέρω διερεύνηση, καθώς οι κοινωνικές και οι πολιτιστικές επιπτώσεις του είναι προφανείς.

Τέτοια ποσοστά, αν και δυσάρεστα για μια χώρα που φιλοδοξεί να κινείται στον ευρωπαϊκό καταμερισμό εργασίας, δεν πρέπει να μας εκπλήσσουν, καθώς το ποσοστό των αναλφαβητών της χώρας το 1991 ήταν 6,8% (617.646) στο σύνολο του πληθυσμού της χώρας άνω των 10 ετών (9.039.479). Το δε ποσοστό όσων δεν τελείωσαν το δημοτικό σχολείο στο ίδιο πληθυσμιακό σύνολο είναι 10,6% (960.760)¹¹.

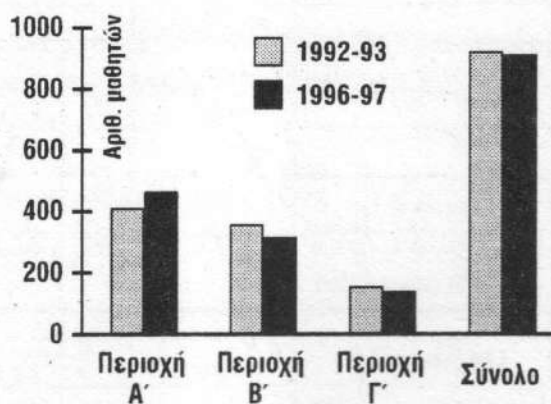
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

Η εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ στο νομό Πρέβεζας

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4

Η εξέλιξη του μαθητικού πληθυσμού της Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ στο νομό Πρέβεζας

11. Σ. Κολοβού 1996. "Το επίπεδο ανεβαίνει;" Περιοδικό *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, Τεύχος 35, σελ. 34.

Ε. ΠΟΙΕΣ ΔΕΣΜΕΣ ΕΠΙΛΕΓΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ

Οι ΠΙΝΑΚΕΣ 9,10 αναφέρονται στις επιλογές δεσμών και ειδικοτήτων των μαθητών. Το 45,5% των μαθητών του νομού παρακολουθούν την 4η δέσμη ενώ μόνο το 6,4% τη 2η δέσμη. Τα ποσοστά των μαθητών στην 1η και 3η δέσμη είναι 24,8% και 23,2% αντίστοιχα. Αξιοσημείωτο είναι ότι το ποσοστό των μαθητών στις τρεις περιοχές του νομού που επιλέγουν την 3η δέσμη είναι σχεδόν το ίδιο, ενώ τα ποσοστά της 1ης και 2ης δέσμης στις τρεις περιοχές είναι σχεδόν αντίστροφα μ' αυτά της 4ης δέσμης. Καθώς κινούμεθα από την Α' προς την Γ' περιοχή τα ποσοστά 1ης και 2ης δέσμης ελαττώνονται και αυξάνονται της 4ης. Το παραπάνω μπορεί να εξηγηθεί αν λάβουμε υπ' όψιν μας ότι στην 1η και 2η δέσμη κατευθύνονται μαθητές που κυρίως προέρχονται από οικογένειες με υψηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο και για την προετοιμασία τους απατούνται οργανωμένα φροντιστήρια και σχετικά μεγαλύτερη δαπάνη.

Οι πίνακες ασφαλώς θα μπορούσαν να είναι καθοδηγητικοί για την οργάνωση των τριών κατευθύνσεων του Ενιαίου Λυκείου που σύμφωνα με το ΥΠΕΠΘ θα ισχύσει για τους μαθητές που σήμερα φοιτούν στην Α' λυκείου και θα περιλαμβάνει τρεις κατευθύνσεις¹². Θεωρητική, Θετική και Τεχνολογική, όπου στους μαθητές της Β' λυκείου θα δίνεται η δυνατότητα επιλογής ενός αριθμού μαθημάτων για την ανάπτυξη των ιδιαίτερων κλίσεών τους.

Θα μπορούσαμε να προβλέψουμε ανά περιοχή τον αριθμό των μαθητών σε κάθε κατεύθυνση αν στον αριθμό των μαθητών που επιλέγουν σήμερα 1η και 2η δέσμη αντιστοιχίσουμε την θετική κατεύθυνση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. Μέση τιμή (Μ.Τ.) αριθμού μαθητών που φοίτησαν στην Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ κατά περιοχές στην 5ετία 1992-93/1996-97. Ανάλυση κατά δέσμες για τους μαθητές των Γενικών Λυκείων (ΓΕ.Λ.)									
	Μ.Τ. αριθ. μαθητών σε ΓΕ.Λ.	Δέσμη							
		Α		Β		Γ		Δ	
Περιοχή Α' Πρόβεζα	230	71	30,8%	22	9,6%	53	23,0%	84	36,5%
Περιοχή Β' Φιλippiάδα, Λούρος, Θεσπρωτικό	217	48	22,1%	7	3,2%	50	23,0%	112	51,6%
Περιοχή Γ' Καναλάκι, Πάργα	69	9	13,0%	4	5,8%	17	24,6%	39	56,5%

12. Εκπαίδευση 2000. Για μια Παιδεία Ανοιχτών Οριζόντων, Έκδ. ΥΠΕΠΘ.

Αυτό μπορούμε να το ισχυριστούμε δεδομένου ότι οι κλίσεις, οι δυνατότητες καθώς και το ενδιαφέρον των μαθητών για τα επαγγέλματα που αντιστοιχούν σε κάθε κατεύθυνση δεν επηρεάζεται σημαντικά με αλλαγές στη δομή του λυκείου.

Από τα στοιχεία του ΠΙΝΑΚΑ 9, λόγω του μικρού αριθμού των μαθητών που επιλέγουν 1η και 2η δέσμη, η οργάνωση της Θετικής κατεύθυνσης στα λύκεια της Β' και κυρίως της Γ' περιοχής αν δεν οργανωθεί σε επίπεδο περιοχής και όχι σχολείων δεν θα είναι αποτελεσματική και δεν θα κερδίσει την εμπιστοσύνη της κοινωνίας.

Η Θεωρητική κατεύθυνση προφανώς θα σχηματιστεί από τους μαθητές που σήμερα επιλέγουν Γ' δέσμη και από ένα μέρος μαθητών της Δ' δέσμης. Θα λειτουργήσει ικανοποιητικά αν η οργάνωσή της ιδωθεί σε επίπεδο περιοχών και δεν γίνει κατακερματισμός τμημάτων και διδακτικού προσωπικού. Ένα μεγάλο μέρος μαθητών που σήμερα παρακολουθεί Δ' δέσμη μαζί με ένα μέρος του αριθμού των μαθητών των Τ.Ε.Λ. (ΠΙΝΑΚΑΣ 10) θα ακολουθήσουν την Τεχνολογική κατεύθυνση που απ' ό,τι φαίνεται θα είναι και η πολυπληθέστερη. Ποιοι θα οδεύσουν προς τις Τεχνικές Σχολές; Προφανώς θα προέρχονται από μαθητές που σήμερα φοιτούν στα Τ.Ε.Λ. και στην Τ.Ε.Σ.

Η δημιουργία του νέου τοπίου, που θα παγιωθεί ίσως σε λίγα χρόνια, θα δείξει αν το κοινωνικό αγαθό της μόρφωσης μέσω της δημόσιας παιδείας θα αναβαθμιστεί επιτυγχάνοντας και ποιοτικούς στόχους πέρα από ποσοτικούς που σε ένα ικανοποιητικό βαθμό κατακτήθηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες.

Οι νέες δομές απαιτούν νέα οργανωτική σκέψη και νοοτροπία. Όσοι εμπλέκονται στην ευθύνη οργάνωσης του Ενιαίου Λυκείου, πέραν από τον εκσυγχρονισμό του προγράμματος των μαθημάτων και του τρόπου διδασκαλίας που είναι επιτακτική ανάγκη, θα πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην λειτουργική δομή των εκπαιδευτικών μονάδων. Οι κατευθύνσεις και τα μαθήματα επιλογής θα πρέπει να ιδωθούν στον ορίζοντα περιοχής και όχι με τη λογική που μέχρι τώρα λειτουργούν οι δέσμες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10. Μέση τιμή (Μ.Τ.) αριθμού μαθητών που φοίτησαν στην Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ κατά περιοχές στην πενταετία 1992-93/1996-97. Ανάλυση για τα Τεχνικά Λύκεια (Τ.Ε.Λ.) και την Τ.Ε.Σ.

	Τ.Ε.Λ. Πρέβεζας	Τ.Ε.Λ. Φιλιππιάδας	Τ.Ε.Λ. Καναλακίου	Τ.Ε.Σ. Πρέβεζας	Σύνολο
Μ.Τ. αριθμού μαθητών	149	69	70	30	318
Ποσοστό %	46,9	21,7	22,0	9,4	100

Z. ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΚΡΟΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΕΠΙΠΕΔΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Τα προαναφερθέντα στοιχεία, σχετικά με τον μαθητικό πληθυσμό, μαζί με τα σχολικά κτίρια, την υλικοτεχνική υποδομή τους και το διδακτικό προσωπικό αποτελούν το "μακρο-επίπεδο" της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Στο νομό μας όλα τα σχολεία εδώ και χρόνια είναι πρωϊνά και τα σχολικά κτίρια καθώς και το σχολικό περιβάλλον τους, αν συγκριθεί μ' αυτό άλλων νομών και ιδιαίτερα του Λεκανοπεδίου Αττικής¹³, πρέπει να πούμε ότι είναι αρκετά ικανοποιητικό. Οι όποιες αδυναμίες και προβλήματα υπάρχουν δεν είναι δυσεπίλυτα και μπορούν μεσοπρόθεσμα να λυθούν¹⁴. Είναι όμως άμεσα ζητούμενο η αναζήτηση της παιδαγωγικής ποιότητας του σχολικού χώρου, ο περαιτέρω εξοπλισμός τους αλλά και η αξιοποίηση του υπάρχοντος εποπτικού υλικού.

Η μεταρρύθμιση του 1976-77 θεσμοθέτησε μεταξύ άλλων την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και τον χωρισμό των Λυκείων σε δύο στεγανές δομές:

- Τα Γενικά Λύκεια, που σ' αυτά ουσιαστικά λειτουργεί η θετική και η θεωρητική κατεύθυνση, (Α', Β' και Γ', Δ' δέσμη) και οι μαθητές από την Β' τάξη προσανατολίζονται σε δέσμες και δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στα αντίστοιχα μαθήματα και απ' αυτούς επιλέγεται μέσω των γενικών εξετάσεων το αυριανό επιστημονικό δυναμικό.

- Τα Τεχνικά-Επαγγελματικά Λύκεια που εφοδίαζαν την αγορά εργασίας με τον απαραίτητο αριθμό μεσαίων στελεχών και ταυτόχρονα μείωναν τον αριθμό των μαθητών στο γενικό λύκειο που συνωστίζεται στις εισόδους των Α.Ε.Ι.

Το σύστημα σπύριξε την λειτουργία του στην αξιολόγηση της σχολικής επίδοσης και διαχώριζε τον μαθητικό πληθυσμό σε δυο δίκτυα που αντιστοιχούν σε διαφορετικές θέσεις στον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας.

Η στεγανότητα των δύο δικτύων¹⁵ επέτρεπε τον έλεγχο της κοινωνικής κινητικότητας και υλοποιούσε την διατήρηση της κοινωνικής διαστρωμάτωσης.

13. Ενδεικτικά παραθέτουμε, ποσοστά συστεγασμένων σχολείων, διπλής βάρδιας στην Αθήνα, Γυμνάσια 68,7% και Λύκεια 54% (Χρ. Κάτοικας - Γ. Καββαδίας, *Η ανισότητα στην ελληνική εκπαίδευση*, Gutenberg 1995).

14. Η θέση του νομού Πρέβεζας με βάση το ποσοστό επιτυχόντων σε Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. που έδωσαν για πρώτη φορά εξετάσεις το 1995 είναι 15η σε σύνολο 124 Διευθύνσεων Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης της χώρας (στοιχεία του ΥΠ.ΕΠ.Θ.) "Τα Λύκεια του Νομού Πρέβεζας στις Γενικές Εξετάσεις του 1995" Κ. Καμπουράκη, Περιοδικό *Πάντα Ρει* (επιστημονική και πολιτιστική περιοδική έκδοση των καθηγητών του νομού Πρέβεζας), τεύχ. 2, 1996 Πρέβεζα.

15. Μετακίνηση μαθητών από την Α' Λυκείου των Τ.Ε.Λ. προς τα Γ.Ε.Λ., αν και τυπικά επιτρεπόταν, εντούτοις κάθε χρονιά συνέβαινε το αντίθετο, μερικές βδομάδες μετά την έναρξη της σχολικής χρονιάς μαθητές μετεγγράφονταν από τα Γ.Ε.Λ. στα Τ.Ε.Λ. και επίσης ένας αριθμός μαθητών μετά το τέλος της Α' Λυκείου που έβλεπαν ότι μόλις κατάφερναν να προάγονται στην Β' τάξη κατευθύνονταν στα Τ.Ε.Λ. έχοντας επίγνωση ότι πηγαίνουν σε λύκειο δεύτερης κατηγορίας.

Οι κοινωνικές ανισότητες όχι μόνο επιβίωσαν αλλά μεγάλωσαν, καθόσον η επαγγελματική ενσωμάτωση των νέων απαιτεί ικανότητες και γνώσεις πρωτοφανείς. Η παραπαιδεία εξακολουθεί να ανθεί προς το συμφέρον των παιδιών που προέρχονται από οικονομικά εύρωστες οικογένειες, οι γεωγραφικές ανισότητες εντάθηκαν και ιδιαίτερης έκτασης είναι οι ανισότητες στις εκπαιδευτικές συνθήκες, όπως υλικοτεχνική υποδομή, προσωπικό κ.ά.

Το Ενιαίο Λύκειο που θα λειτουργήσει την επόμενη χρονιά, θα αναπτυχθεί πλήρως το 2000, με τις καινοτομίες που εισάγει (μαθήματα επιλογής, αποδέσμευση του Λυκείου από τις δέσμες και εισαγωγή κατευθύνσεων, βαρύτητα στις ξένες γλώσσες και στην πληροφορική, κατάργηση μαθημάτων εξειδίκευσης που διδάσκονταν στα Τεχνικά Λύκεια), μπορεί να επιτύχει, αν η πολιτεία:

- ενισχύσει το κύρος των εκπαιδευτικών και τους αμείψει ικανοποιητικά
- προγραμματίσει ουσιαστική επιμόρφωση, κάτι που εδώ και χρόνια η πολιτεία δεν το κατάφερε
- στελεχώσει την εκπαίδευση με άτομα που πέραν από την εκπαιδευτική τους εμπειρία θα διαθέτουν επιστημονική γνώση και ενημέρωση πάνω στις σύγχρονες απόψεις για την διδασκαλία, τις διαδικασίες μάθησης και την διοίκηση των εκπαιδευτικών μονάδων, ικανούς να κινούνται σε διεθνές περιβάλλον
- πλαισιώσει τις σχολικές μονάδες με διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό.

«*Παραδοσιακά στην ελληνική κοινωνία εκπαιδευτική μεταρρύθμιση θεωρείται αλλαγή στις δομές, ανεύρεση τεχνικών λύσεων στο επίπεδο των ιθυνόντων και μεταφορά τους στα σχολεία. Όλα αυτά μπορούν να φέρουν αποτέλεσμα και να αλλάξουν ριζικά την εκπαιδευτική πραγματικότητα μόνο αν αλλάξει το περιεχόμενο των γνώσεων, η αντίληψη για την κοινωνική χρησιμότητα των σχολικών γνώσεων, οι μέθοδοι διδασκαλίας, οι σχέσεις διδάσκοντα, μαθητή και τα κριτήρια σχολικής επιλογής. Με άλλα λόγια, ο ρόλος του σχολείου βρίσκεται πριν απ' όλα μέσα στην τάξη και η ουσιαστική αλλαγή που μπορεί να γίνει είναι το εσωτερικό της σχολικής τάξης. Δεν είναι αυτονόητο ότι η αλληλεπίδραση στην τάξη αλλάζει όταν γίνουν δομικές αλλαγές στο "μακρο-επίπεδο". Η διδακτέα ύλη μπορεί να αλλάζει και όπως φαίνεται σ' αυτό σπνρίζουν τις κρυφές τους ελπίδες οι διάφοροι μεταρρυθμιστές. Όμως κάθε καινούργια γνώση που ο σχεδιαστής επιθυμεί να προσφέρει στον μαθητή, δεν μπορεί παρά να περνάει από το άμεσο επίπεδο της συνάντησης του εκπαιδευτικού με το μαθητή»¹⁶.*

16. Το τμήμα αυτό είναι από το άρθρο "Ενιαίο Λύκειο καινούργιες προσδοκίες και παλιές προϋποθέσεις" Θ. Γκότοβος, Π. Παπακωνσταντίνου, Α. Φραγκουδάκη, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τεύχ. 7, σελ. 25, 1982. Το άρθρο αναφέρεται στην τότε συζήτηση για την δημιουργία του ενιαίου λυκείου, που οδήγησε στην ίδρυση δέκα μόνο Πολυκλαδικών Λυκείων. Πέρασαν 15 χρόνια για να θεσμοθετηθεί το Ενιαίο Λύκειο. Η στασιμότητα των εκπαιδευτικών και κοινωνικο-οικονομικών δομών κάνουν και σήμερα το άρθρο επίκαιρο. Επίσης στο ίδιο τεύχος της *Σύγχρονης Εκπαίδευσης* υπάρχουν ακόμη δύο άρθρα με ενδιαφέροντα στοιχεία και απόψεις. "Προς Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (φαίνεται οι συνθήκες ωρίμασαν) του Φ.Κ. Βώρου, σελ. 17 και Μ.Μ. Ζαβλανού "Πώς πρέπει να πραγματοποιείται κάθε αλλαγή στην εκπαίδευση", σελ. 52.